Άγιες Γραφές, το αείποτε «Ευλογημένο καταφύγιο» (Ηλιάδης Σάββας, Δάσκαλος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 7 Μαΐου, 2015

Το καλό βιβλίο μορφώνει

Το κακό βιβλίο παραμορφώνει

Η Αγία Γραφή μεταμορφώνει.

(Στέργιος Σάκκος, καθηγητής Α.Π.Θ + 2012)

Μιας και δανειστήκαμε στο κείμενό μας τον τίτλο από το βιβλίο του Φώτη Κόντογλου «Ευλογημένο καταφύγιο», έχουμε και χρέος να ξεκινήσουμε το λόγο απ΄ αυτόν, κάνοντας μια μικρή εισαγωγή από τα γραφόμενά του και συγκεκριμένα από το βιβλίο «Μυστικά Άνθη», όπου γράφει ο Κόντογλου:

«Ψάχνοντας παντού να βρούνε έλεος, πολλοί καταφεύγουνε στη θρησκεία. Παίρνουνε το Ευαγγέλιο, το σφίγγουνε με δάκρυα, τ΄ ανοίγουνε, το διαβάζουνε. Κάτι νοιώθουνε πως έχει μέσα πιο σίγουρο, πιο ελπιδοφόρο, μα είναι τόσο ελπιδοφόρο που δεν μπορούνε να πιστέψουνε πως υπάρχει τέτοια ελπίδα για τους απελπισμένους ανθρώπους! Βγήκανε γελασμένοι από τόσες παρηγοριές της επιστήμης και της κάθε ανθρώπινης έρευνας, που δεν τολμάνε οι δυστυχείς να πιστέψουνε πως αληθινά μπορούνε να ελπίσουνε στο Χριστό, να γλιτώσουνε από τη στρίγγλα τη φθορά, που τα κάνει όλα σκόνη, ένα τίποτα.

Και σ΄ αυτό συνεργεί πολύ το ότι το Ευαγγέλιο το διαβάζουνε σαν ένα βιβλίο γραμμένο από απλούς ανθρώπους κι οι σημερινοί άνθρωποι είναι αργασμένοι στο μυαλό, δύσπιστοι, γεμάτοι από ταραχή κι από πονηρία. Το Ευαγγέλιο είναι πια πολύ απλό γι΄ αυτούς, πολύ αληθινό για καρδιές που χάσανε την εμπιστοσύνη τους στα πάντα και δεν γνωρίζουνε πως για να

πάνε κοντά του, είναι ανάγκη να μεσολαβήσουν κάποιοι άνθρωποι που είναι «μεσίτες» ανάμεσα στον άνθρωπο και στο Θεό, και πως οι τέτοιοι άνθρωποι λέγονται άγιοι. Στους σημερινούς ανθρώπους είναι σχεδόν άγνωστοι οι άγιοι».

Κι εμείς με βοηθούς τους αγίους θα προσπαθήσουμε να δείξουμε, στο κατά δύναμη, πως είναι απόλυτη η ανάγκη να πάρουμε στα χέρια μας τα πνευματικά βιβλία και κυρίως την Αγία Γραφή και με τη βοήθειά τους να εντρυφήσουμε, για να έχουμε στη ζωή μας τη χαρά της καθημερινότητας συντροφιά με το Χριστό αλλά και την ελπίδα της αιωνιότητας.

Στην πρώτη του ομιλία στο κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο, ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος αρχίζει ως εξής:

«Έπρεπε βέβαια εμείς να μην έχουμε ανάγκη από τη βοήθεια των γραμμάτων, αλλά να παρουσιάζουμε τόσο καθαρό βίο, ώστε η χάρη του Πνεύματος να παίρνει τη θέση των βιβλίων στις ψυχές μας, και όπως αυτά έχουν γραφεί με μελάνι, έτσι κι οι καρδιές μας να έχουν γραφεί με το Πνεύμα. Αφού όμως εμείς αποδιώξαμε τη χάρη αυτή, ας δεχτούμε τουλάχιστον «το δεύτερο ταξίδι». (Αρχαία ελληνική παροιμιακή έκφραση, η οποία λεγόταν για τη δεύτερη προσπάθεια να επιτευχθεί κάτι, μετά την αποτυχία της πρώτης Ε.Π.Ε, Εκδόσεις «Γρηγόριος Παλαμάς», τόμος 9ος)

Και συνεχίζει παρακάτω: «Σκέψου λοιπόν πόσο μεγάλο κακό είναι, εμείς που οφείλαμε να ζούμε βίο καθαρό, ώστε να μη χρειαζόμαστε τα γράμματα, αλλά αντί για τα βιβλία να προσφέραμε τις καρδιές μας στο Άγιο Πνεύμα, επειδή χάσαμε εκείνην την τιμή και καταντήσαμε να τα έχουμε ανάγκη, να μην χρησιμοποιούμε σωστά ούτε αυτό το δεύτερο φάρμακο».

Προφανώς εννοεί αρχικά την απώλεια της προπτωτικής καταστάσεως και στη συνέχεια την εξαιτίας μας έλλειψη της θείας χάριτος του Αγίου Πνεύματος.

Στο βιβλίο «Νέα Κλίμαξ» του Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου ο μικρός σχετικά πρόλογος επιγράφεται: «Τοις αναγινώσκουσιν». Εκεί ο Άγιος, αφού αναφέρεται συνοπτικά στο περιεχόμενο του βιβλίου (ερμηνεία εις τους εβδομήκοντα πέντε Αναβαθμούς της Οκτωήχου), κάνει και εκτενή αναφορά στη διαρκή και κοπιώδη μελέτη των θείων Γραφών και στο μέγα όφελος που αποκομίζει όλη η ύπαρξη του ανθρώπου.

Προσπαθήσαμε να ξεχωρίσουμε τα πλέον ενδεικτικά, για να μην ξεφύγουμε από το θέμα, αλλά και να μην πλατειάσουμε. Γράφει ο Άγιος:

«Λοιπόν, βιαστείτε, αδελφοί μου αγαπητοί. Βιαστείτε, να αποκτήσετε το ψυχωφελές αυτό βιβλίο (εννοεί τη «Νέα Κλίμακα») και κάθε άλλο παρόμοιο, έτσι ώστε να το έχετε δίπλα σας και να το μελετάτε, όταν θέλετε. Μ΄ αυτόν τον τρόπο σας παρακινεί το χρυσό στόμα του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, λέγοντας: «Να μην αμελούμε λοιπόν στην απόκτηση των βιβλίων, για να μη δεχτούμε χτυπήματα στα σημαντικά θέματα της πνευματικής ζωής.
Ακόμη και τον χρυσό να μην τον επιζητούμε με τόσο ζήλο, όσο να φροντίζουμε να αποκτούμε πνευματικά βιβλία. Διότι ο χρυσός όσο περισσεύει, τόσο πιο επικίνδυνος γίνεται σ΄ αυτούς που τον κατέχουν. Τα βιβλία όμως, όσο κάθονται, τόσο περισσότερη παρέχουν ωφέλεια... Διότι, όπου υπάρχουν πνευματικά βιβλία, κάθε διαβολική ενέργεια διώκεται και εξαφανίζεται από εκείνον το χώρο και παρέχεται μεγάλη παρηγοριά σ΄ αυτούς που έχουν αποκτήσει και την αρετή».

Και συνεχίζει ο Άγιος Νικόδημος:

Αλλά τι προφασίζονται μερικοί; Εγώ δεν καταλαβαίνω τι γράφουν τα βιβλία και πώς να τα αγοράσω; Ή ακόμα πώς να τα διαβάσω; Αλλά και σ΄ αυτό απαντάει ο άγιος Χρυσόστομος, ότι ναι, δεν καταλαβαίνεις τα βιβλία, αλλά γιατί; Διότι δεν τα διαβάζεις με προσοχή και επιμέλεια. Διότι τα δύσκολα νοήματα των βιβλίων δεν τα διαβάζεις πολλές φορές και διότι δε ρωτάς σχετικά μ΄ αυτά τους σοφότερους. «Δεν καταλαβαίνεις αυτά που είναι γραμμένα; Πώς θα μπορέσεις κάποτε να τα καταλάβεις, όταν δε θέλεις ούτε καν να σκύψεις επάνω τους; Πάρε στα χέρια σου το βιβλίο, διάβασε όλα όσα γράφει. Και αφού κατανοήσεις τα εύκολα, τα γνωστά, ξαναγύρνα στα δύσκολα και στα ασαφή πολλές φορές. Κι αν δεν μπορέσεις στη συνέχεια να καταλάβεις αυτό που λέει, πήγαινε σε κάποιο σοφότερο από σένα, σε κάποιο διδάσκαλο. Πες του γι΄ αυτά που διάβασες, δείξε μεγάλη επιμέλεια».

Εγώ δε, σου λέω κι αυτό αγαπητέ. Ότι, αν διαβάζεις συνεχώς τα πνευματικά βιβλία με προθυμία και επιμέλεια, γνώριζε πως η συνεχής επιμέλεια αυτή και η προθυμία θα ανοίξει το νου σου και θα τον κάνει δεκτικό των πνευματικών νοημάτων. Και εκείνο που δεν μπόρεσες να καταλάβεις την πρώτη φορά, όταν το διαβάσεις δυο και τρεις φορές, εύκολα μπορείς να το καταλάβεις. Έτσι, εγώ γνωρίζω πολλούς απλούς ανθρώπους και αγράμματους, οι οποίοι με τη συνεχή

και επιμελή ανάγνωση των βιβλίων, να καταλαβαίνουν και αυτά τα δύσκολα νοήματα.
Και αυτοί που πρωτύτερα ήταν αμαθείς, έγιναν ύστερα διά της μελέτης πολυμαθείς, σε τέτοιο σημείο, ώστε να θαυμάζουν και αυτοί οι ίδιοι, επειδή επαληθεύτηκε αυτό του Ιώβ: «Λίθους ελέαναν ύδατα», (τα νερά γυάλισαν την πέτρα) (Ιώβ. ιδ, 19), αλλά και η κοινή παροιμία λέγει:

«Ρανίς ενδελεχούσα κοιλαίνει πέτραν» (Σταγόνα που στάζει ασταμάτητα, κάνει κοίλωμα στην πέτρα) κι ακόμα «Υπό της επιμελείας πάντα δουλούται ταχύ» (Από την επιμέλεια τα πάντα γρήγορα υποτάσσονται). Κυρίως όμως, επειδή βλέπει ο Θεός τη συνεχή επιμέλειά σου, θα φωτίσει το νου σου, για να καταλάβεις κι αυτά τα δύσκολα. Γι΄ αυτό λοιπόν λέει ο άγιος Χρυσόστομος πως, «Αν σε δει ο Θεός να δείχνεις τέτοια προθυμία, δε θα παραβλέψει την αγρυπνία σου και όλη τη φροντίδα σου. Ακόμα κι αν δεν βρεθεί άνθρωπος να σου διδάξει αυτό που ζητάς, ο Θεός σίγουρα θα σου το αποκαλύψει».

Ας μη λέει λοιπόν κανένας εκείνα τα ψυχρά λόγια, ότι εγώ έχω γυναίκα, έχω παιδιά, έχω οικογένεια και βρίσκομαι σε βιοτικές φροντίδες και γι΄ αυτό δεν μπορώ να διαβάζω βιβλία, και ότι η ανάγνωση των βιβλίων είναι για τους μοναχούς και τους ησυχαστές αλλά όχι για τους λαϊκούς και όσους βρίσκονται στον κόσμο. Σ΄ αυτούς απαντάει πάλι ο ίδιος ο Χρυσόστομος και τους αποστομώνει, λέγοντας: «Μην αρχίσει και μου λέει κάποιος εκείνα τα ψυχρά και αξιοκαταφρόνητα λόγια΄ ότι είμαι απορροφημένος με τα δικαστήρια, ασχολούμαι με τα κοινά πράγματα της πόλης, ασχολούμαι με το επάγγελμα του τεχνίτη, έχω γυναίκα, ανατρέφω παιδιά, έχω την ευθύνη της οικογένειας, είμαι άνδρας που κινούμαι μέσα στη βιοπάλη και δεν είναι δική μου δουλειά να διαβάζω Γραφές, αλλά αυτών που αρνήθηκαν τον κοσμικό βίο, αυτών που πιάσανε τις κορυφές των βουνών, αυτών που ακολουθούν αυτόν τον τρόπο της ζωής διά βίου. Τι λες άνθρωπέ μου; Δεν είναι δική σου δουλειά να προσέχεις τις Γραφές, επειδή σύρεσαι από δω κι από κει από μύριες φροντίδες; Μάλλον είναι δική σου δουλειά παρά δική τους. Διότι εκείνοι δε χρειάζονται τόσο τη βοήθεια από τις θείες Γραφές, όσο αυτοί που ασχολούνται με πολλά πράγματα».

Στην επόμενη παράγραφο ο Άγιος Νικόδημος αναφέρεται στη φιλομάθεια του Αποστόλου Παύλου και κλίνει με τον άγιο Χρυσόστομο.

Και πάλιν λέγει αυτός (ο Άγιος Χρυσόστομος) ότι η ψυχή που διαβάζει αγιάζεται και διάβολος και αμαρτία δεν πλησιάζει σ΄ αυτήν. «Αν σε ένα σπίτι που υπάρχει Ευαγγέλιο δεν μπορεί να πλησιάσει ο διάβολος, πολύ περισσότερο δε θα ακουμπήσει μια ψυχή, η οποία έχει μέσα της τέτοια άγια νοήματα. Ούτε θα την πλακώσει ο δαίμονας ούτε η

φύση της αμαρτίας. Αγίασε λοιπόν την ψυχή, αγίασε το σώμα σου, έχοντας πάντα αυτά
(τα θεία λόγια) μέσα στην καρδιά σου και πάνω στη γλώσσα σου. Διότι, αν η αισχρολογία είναι πλήρης απαίσιας βρωμιάς και καθίσταται προσκλητήριο δαιμόνων,
είναι φανερό ότι η πνευματική ανάγνωση αγιάζει και επισύρει τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. Διότι οι Γραφές είναι θεία
τραγούδια. Ας ψάλουμε και εμείς μέσα μας και ας μεταχειριζόμαστε εκείνα τα φάρμακα για τα πάθη της ψυχής».

Και για να πούμε με συντομία΄ τι καλό αγαπάς, αδελφέ μου
χριστιανέ και δε θα το αποκτήσεις από τη μελέτη των θείων Γραφών;

Θέλεις να μη αμαρτάνεις; Από τη
μελέτη το αποκτάς, κατά τον Άγιο Χρυσόστομο πάλι, που λέει: «Μεγάλη ασφάλεια προς το μη αμαρτάνειν των Γραφών η ανάγνωσις».

Θέλεις να αγιάζεις την ψυχή σου; Από τη μελέτη το αποκτάς. Κι αν ακόμα
δεν καταλαβαίνεις αυτά που διαβάζεις, ο ίδιος λέει: «Κι αν δεν καταλαβαίνεις αυτά που είναι γραμμένα μπροστά σου, μόνο από την προσπάθεια της μελέτης σού χαρίζεται πολύς αγιασμός» .

Θέλεις να μη μείνεις ποτέ
άκαρπος από ψυχική ωφέλεια; Αυτό το αποκτάς από τη μελέτη, όπως λέει πάλι ο Άγιος Χρυσόστομος: «Διότι είναι αδύνατο, είναι αδύνατο να φύγει κάποιος από τη συνεχή μελέτη, χωρίς κέρδος πνευματικό, όταν την απολαμβάνει με επιμέλεια».

Θέλεις να μη προδώσεις τη
σωτηρία σου και να μην πέσεις σε αιρέσεις, όπως έπεσαν και οι παλιοί και οι νέοι; Από την ανάγνωση αυτό το κερδίζεις, κατά τον ίδιο χαριτώνυμο, που
λέει: «Μεγάλος γκρεμός και βάραθρο βαθύ
είναι η άγνοια των Γραφών. Μεγάλη προδοσία της σωτηρίας, το να μην ξέρει κάποιος τίποτε από τους θείους νόμους. Αυτό
γέννησε τις αιρέσεις΄ αυτό δημιούργησε το διεφθαρμένο βίο΄ αυτό έφερε τα πάνω κάτω».

Θέλεις να συγκεντρωθεί ο
διασκορπισμένος σου νους και να φωτισθεί; Αυτό θα το κατορθώσει η μελέτη΄ μάρτυρας δε αυτού είναι ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος, ο οποίος λέγει: «Δεν
είναι λίγος ο φωτισμός και η συγκέντρωση του νου που χαρίζει η ανάγνωση, εφόσον πρόκειται για λόγια του Αγίου Πνεύματος, τα οποία οπωσδήποτε καθοδηγούν και διορθώνουν όσους τα μελετούν».

Και για να πω το τελευταίο, αυτό
που έπρεπε να το πω πρώτο, είναι αδύνατο να σωθείς, αδελφέ μου, εάν δεν καταγίνεσαι με την ανάγνωση των ιερών βιβλίων, καθώς η χρυσή γλώσσα του Ιωάννου
το βεβαιώνει: «Δεν μπορεί επ΄ ουδενί να σωθεί κάποιος, αν δεν απολαμβάνει συνεχώς την πνευματική ανάγνωση΄ αλλά είναι πολύ αγαπητό και ποθητό, αν συνεχώς απολαμβάνουμε αυτήν την
πνευματική θεραπεία, να μπορέσουμε κάποτε να σωθούμε».

Δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε και στον άγιο Κύριλλο Αλεξανδρείας, ο
οποίος ερμηνεύοντας το Ευαγγελικό «ὅστις γὰρ
ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ
καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ
ἔχει ἀρθήσεται ἀπ'
αὐτοῦ» (Ματθ. 13, 12), λέει τα εξής:

«Στους ανθρώπους που διψάνε για μόρφωση και έχουν καλή προαίρεση να δεχτούν τους θείους λόγους, θα κατοικήσει το Άγιο Πνεύμα και θα τους αυξήσει τα χαρίσματα που ήδη έχουν. Σ΄ αυτούς όμως, που τους έχει δοθεί μια σπίθα φωτός μέσα τους και το αμελούν, θα σβηστεί οπωσδήποτε, και θα τους πάρει ο Θεός ακόμα και αυτό το μικρότερο χάρισμα που έχουν».

Αλήθεια, πολύ ενθαρρυντικές και παρήγορες είναι οι προτροπές των Αγίων
για μελέτη. Δεν προβάλλουν μόνο τον κόπο. Τον κόπο ακολουθεί η πνευματική απόλαυση και η σταδιακή και διαρκής φώτιση του νου και της καρδιάς, όπως λέει ο μέγας ερμηνευτής Ωριγένης:

«Κι εμείς δε, αφού πολλές φορές μελετήσαμε τις Γραφές και καθόλου δεν
τις καταλάβαμε, παρόλα αυτά με τη συνεχή μελέτη σαν να βλέπουμε σιγά σιγά να λάμπει μέσα μας ο λόγος, ώστε και φωτιζόμαστε να γνωρίσουμε αυτόν, δηλαδή, τον ίδιο το Χριστό». (Λουκά 9, 45)

Ας ξεκινήσουμε το διάβασμα, αφήνοντας στην άκρη ό,τι ανωφελές και
άσκοπο, μετατρέποντας έτσι το χρόνο σε «καιρό
σωτηρίας». Με λίγο κόπο στην αρχή και «τρώγοντας έρχεται η όρεξη», κατά τη λαϊκή έκφραση. Είναι αλήθεια πως δεν είναι μόνο γνώμη των αγίων και των φωτισμένων ανθρώπων η αγάπη για το διάβασμα. Κάθε φυσιολογικός άνθρωπος έχει ανάγκη να ανοίξει ένα βιβλίο λίγη ώρα την ημέρα, να ξεκουραστεί. Πόσο μάλλον, όταν το βιβλίο αυτό είναι γραμμένο με θεία χάρη και άμεσος στόχος του είναι ο χορτασμός και η ανάπαυση της καρδιάς. Αυτό έχει ανάγκη η ψυχή μας και αυτό πρέπει να κατανοήσουμε και να αναζητήσουμε. Έτσι, ανάλογα με την προαίρεσή του ο καθένας και με τη βοήθεια του Θεού, θα φωτισθεί και θα οδηγηθεί και στην

απόλαυση της μελέτης της Αγίας Γραφής και των λοιπών πνευματικών της πίστεώς μας βιβλίων, για σωτηριώδη πορεία, στον
παρόντα σύντομο βίο μας.

Γένοιτο!

Ηλιάδης Σάββας

Δάσκαλος

Κιλκίς

Πρωτομαγιά 2015